

УДК 32:911.3:005.21(477)

DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.35>

ГЕОСТРАТЕГІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ: ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ

Володимир Ліпкан

Інститут держави і права імені В. М. Корецького

Національної академії наук України,

Відділ правових проблем політології

вул. Трьохсвятительська, 4, 01001, м. Київ, Україна

Формування нового геостратегічного простору відбувається в рамках реалізації нелінійної парадигми. Сучасні наукові дослідження щодо евристичних можливостей концептуальних моделей протиборства атлантизму і неоевразійства, формування олігополярного світу на заміну монополярного вже вичерпали свій когнітивний потенціал. Геополітика як надлишково розрекламована теорія, насправді виявилася неспроможною чітко і з наукових позицій пояснити і спрогнозувати на підставі структурно-факторного моделювання, методів геополітичної кон'юнктури і націобезпекознавства чітких параметрів, форм і методів розвитку та будови нового світового порядку. Квалітет чисельних положень геополітики стала наслідком домінуючої політико-небезпечної та руйнівної практики щодо поширення мілітарного дискурсу в міжнародні відносини. За таких умов постає потреба у виробленні нової метакогнітивної системи, в рамках якої б знайшов опис феномен розвитку нелінійних систем в умовах нестаціонарності, стратегічний простір процвітання і щастя, і тиражування неконфліктної парадигми на гуманістичних засадах.

Вирішення цих питань уможлиблюється в рамках геостратегії – теорії, що пояснює і формулює чіткі напрями політико-безпечної практики щодо досягнення процвітання в нелінійних системах на засадах коєволюції. Конструктивною відмінністю пропонованої мною метакогнітивної системи є ракурс процвітання, а не боротьби, перемоги, суперництва. Наслідуючи і впроваджуючи закони діалектики, наше суспільство помилово стало на шлях перманентної війни і врешті-решт це призведе до завершення життя чергової версії гуманоїдів. Для того щоб осмислити це, потрібно формувати такі теоретичні системи, які пояснюють як жити в щасті, а не як завойовувати, вбивати та нищити.

Засади геостратегії, це передусім модель такої системи. Я свідомий того, що вона є початком недосконалою, утім відмінною від геополітики. Саме тому в статті йдеться і про необхідність розроблення історії вчень українських мислителів про геостратегію і про націософію і про націогенез. Національна геостратегія неможлива поза рамками формування власно національного стратегічного нарративу, в тому числі й аналітичного. Тож, звичайно, наразі існує більше питань і напрямів для дослідження, ніж відповідей і конкретних кейсів щодо реалізації тих чи інших положень. Утім дана стаття, це рушій для подальших розвідок геостратегії, яку я пропоную презентувати в двох іпостасях: 1) як політична теорія; 2) як політико-безпекова і правова практика.

Ключові слова: геостратегія, геостратегікон, геостратегічний простір, геостратегічний ландшафт, стратегічний нарратив, геостратегічний дискурс, геостратегія сучасної Української держави, суверенне мислення, державна нація.

Загальна постановка проблеми. Відновлення ефективного розвитку сучасної Української соборної держави має ґрунтуватися на сучасних методологічних концепціях, теоріях, водночас і нових реаліях світової архітектури.

Сучасні геополітичні концепції виявилися наперед не здатними формувати гуманістичний світ, оскільки геополітика побудована на засадах протиставлення, боротьби,

суперництва і обґрунтування війни як продовження політики іншими засобами. Якщо останні 30 років після руйнування радянської імперії і війни в Югославії світ був здебільшого монополярний і тим самим було утворено тимчасовий геополітичний баланс, то зараз при спробах формування спочатку біполярного, потім багатополярного і наразі олігополярного світу, геополітика виявила свою теоретичну і концептуальну бідність, а головне нездатність саме в ракурсі теоретичної системи щодо формування принаймні світоглядних засад і смислів мирного функціонування різних соціальних систем в умовах нестаціонарності.

Фактично геополітика виявилася наукою, теоретичні підвалини якої, за певних вда-них маніпуляцій, використовують держави для реалізації власних, в тому числі експансіоністських, загарбницьких геополітичних інтересів за рахунок інших країн. Віна Росії проти України продемонструвала не лише агресивність і войовничість Росії, а передусім деструктивність геополітичних концепцій, в яких протиборство атлантизму та євразійства визнається аксіоматичним, а агресивна війна Росії проти України обґрунтовується російськими не лише політиками і пересічними громадянами, а й науковцями, які викладають свої неозорі огляди геополітичних концепцій і стверджують про природне право щодо розширення власного геополітичного простору за рахунок України будь-якими засобами, включаючи геноцид війну, міжнародний тероризм.

Більше того, наслідком формування і розроблення подальшого впровадження не лише у науковому середовищі, а й у політичну практику деструктивних концепцій та аксіом геополітики стало те, що такі явища, як: агресія, анексія, тероризм, війна наперед суперництво, агресія і тероризм – стали системоутворюючими елементами практики творення міжнародних відносин.

Тому постає необхідність у формуванні когнітивної системи, в рамках якої б знайшов свій опис весь спектр явищ стратегічного порядку стосовно прив'язки не лише до землі, простору і суші, як це зазвичай виокремлюють різноманітні сучасні дослідники, виділяючи геополітику як самостійний напрям дослідження, а передусім стратегічний зріз – стратегічний простір, в якому функціонують явища стратегічного порядку, що може бути писано і досліджено в рамках адекватної теоретичної системи – **геостратегії**.

Відтак у даній статті мною унормовується максима про необхідність розвитку **саме геостратегії**, в рамках якої закладаються засади для творення Української держави.

Аналіз публікацій. Багатоплановість обраної для дослідження теми зумовлює звернення до ряду аспектів. По-перше, це питання методології науки. В даному напрямі є важливими розробки таких вчених, як: М. Буроменський, В. Горбатенко, Ю. Власов, О. Ганьба, О. Гринів, С. Даниленко, М. Дністрянський, Є. Ерліх, Г. Кельзен, Б. Кістяківський, І. Кресіна, А. Коваленко, М. Козюбра, М. Костицький, Є. Макаренко, П. Масляк, О. Мережко, І. Настасяк, М. Ожеван, Н. Оніщенко, Б. Парахонський, М. Рижков, Ю. Римаренко, В. Сіренко, О. Скрипнюк, Ю. Шемшученко, В. Явір, А. Яковець та ін.

По-друге, це наукові історичні витоки формування геостратегічного дискурсу і геостратегії як теорії, які я надібував, дотично опрацьовуючи розвідки таких постатей, як: С. Бандера, В. Габсбург, М. Грушевський, Д. Донцов, Ю. Липа, В. Липинський, В. Мартинець, М. Міхновський, О. Ольжич, З. Пеленський, С. Рудницький, П. Скоропадський, Я. Стецько, М. Сциборський, О. Теліга, П. Штепа та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак методологія розроблення геостратегії, формування власної теорії розвитку Української держави, і як наслідок обґрунтована політико-безпекова практика реалізації стратегічних національних інтересів, обмежуються окремими фрагментарними спробами вписати це в сталі кліше геополітики, не виходячи на рівень постановки нового глобального і концептуального

завдання: формування геостратегії як теорії і практики реалізації стратегічних національних інтересів України.

Що зумовлює актуальність теми статті.

У зв'язку з цим **мета статті** полягає у формуванні наукових аргументів щодо розроблення засад геостратегії сучасної Української держави в двох іпостасях: 1) як теорії; 2) як політико-безпекової і правової практики.

Виклад основного матеріалу. Я одразу ж відхожу від примітивних аналізів різноманітних геополітичних концепцій і пошуку там місця Україні. Там його немає.

Класична геополітика – це не про Україну.

Класична Геополітика – це чужа теоретична концепція про те, як Україні ніколи не бути в якості держави, а українству як не стати ніколи державною нацією.

Так, *М. Дністрянський* пропонує визначати **геополітику** як систему міждисциплінарних знань щодо стану та перспектив формування політичної сфери з позицій геопростору та особливостей практичної діяльності, зумовлених географічними чинниками [1, с. 15].

Із цього визначення навряд чи можна зрозуміти, як геополітика пояснює функціонування саме України. Воно занадто загальне, і не відбиває іманентних рис самого поняття. Якщо проаналізувати дещо глибше цитовану працю, то надibuємо наступне.

В українському виданні навчального посібника „Геополітика” за авторством *М. Дністрянського*, з-поміж 436 тексту, питанням формування української геополітичної думки приділено „аж” 30 сторінок [1]!

Підкреслю: видання здійснено у Львові, автор є українець. Що ж тоді можна говорити про іноземних дослідників, чому тоді вони мають вивчати коріння формування української геостратегічної думки, якщо наші національні автори цього не роблять? Якщо українці самі не можуть накреслити собі місця на геостратегічній мапі, якщо вони не кажуть світу, як вони себе бачать, а одвічно мавпують дослідження іноземців.

Знову відбувається тиражування відомих істин про засновників геополітики *Мехена, Ратцеля, Челена, Макіндера* [2,3] тощо. Але автором так і не показана роль та місце Української наукової думки серед вчень маститих засновників, а головне – не виявлено місця України у **геостратегічному просторі**.

Наголошу: саме **просторі**, а не *контексті*, як писав *З. Бжезінський* [4], який накреслив **теорію неможливості відстоювати Україною власні національні інтереси** поза допомоги ззовні, а Україні приписав одвічну роль об'єкта впливу, а не суб'єкта геополітики.

Але то – його вчення, ми маємо власну історію наукової думки і визначимо власний шлях у новому світовому порядку, визначивши не тільки і не просто місце України, а визначальну та лідируючу роль України у формуванні нової просторово-безпекової геостратегічної конфігурації світу.

Таким же чином відзначу і на монографію *А. Гольцова* [5], в якій досліджується сучасна геостратегія Російської Федерації на пострадянському просторі, а також виявляються ідеологічні та концептуальні засади сучасної геостратегії Росії щодо нових незалежних держав. Із 355 сторінок обсягу роботи лише 37 сторінок (с. 309–346) присвячено вивченню українського вектора російської геостратегії. Тобто знову ж Україна розглядається крізь призму інтересів третіх країн, крізь призму чийось інтересів, чийось діоптріїв тощо. Більше того, згадуючи про тих, хто досліджував геополітику, автор наводить чималий список російських дослідників, а потім, увага!: українських дослідників, які вивчали російську геополітику! У мене одразу ж виникає запитання: а де ж список українських авторів-геостратегів і список тих вчених, хто досліджував їхню спадщину!?

Так, наприклад, серед низки наукових статей щодо гібридної війни можна вказати на роботу доктора політичних наук *О. Кондратенка*, який досліджує реалізацію геоекономічної політики Російської Федерації щодо України в контексті гібридної війни, спрямованої на підірив суверенітету та незалежності України, а також перетворення її на „сіру зону” безпеки між Росією та євроатлантичними інститутами [6].

По-перше, автор тиражує і одразу аксіоматично впроваджує стратегічно руйнівний геополітичний імператив щодо боротьби телурократії проти таласократії, атлантизму проти євразійства. Тим самим *О. Кондратенко* навіть не намагається принаймні розібратися, а чому використовуються ці концепції і чому в них немає місця для України, лише безіменні позадержавне „сіра зона”. *По-друге*, навіть сам предмет дослідження фактично стверджує, що Україна „сіра зона”. І натепер після того, як автор визначив саме це предметом, він прагне: з одного боку наводити аргументи Росії; а з іншого – намагатися довести протилежне, щоб Україна виглядала в іншому світлі, не як „сіра зона”.

Але ж питання у тому, що сам наратив вже впроваджено в науковий дискурс, а аргументи можуть комусь подобатись комусь ні, головне, що шановна людина зробила свою справу: таврувала Україну відповідним деструктивним терміном. Ось цього як раз і треба позбуватись. Це вже не наукові дослідження, а пропаганда знищення України під різними псевдонауковими приводами.

Ця нині, на жаль стала тенденція: тиражування геополітичних кліше і таврування України чи то сірою зоною, чи то поясом небезпеки чи не американським проектом чи то знаряддям боротьби заходу про Росії тощо – це все наративи одного деструктивного простору, активно впроваджуваної усілякими засобами концепції „failed state”. Ці наративи генерують нові смисли існування як соціальної системи в цілому, так і закладають небезпечний дискурс у науковому світі щодо можливостей і взагалі інтелектуальних спроможностей творення геостратегії власними силами і ресурсами, закладаючи підвалини до формування токсичної реальності.

Причому наративи ці – не українські. Тому я як вчений і це моя принципова позиція не погоджуюсь із такими трактовками і пропоную обережніше ставитися як до формулювання самого предмета дослідження, так і до формування системи аргументів на користь тієї чи іншої позиції.

Чому роботи *А. Гітлера* заборонені? Тому, що якщо кожен із авторів почне його вивчати, йому доведеться на нього посилається, цитувати, вступаючи із ним і положеннями роботи в дискусії, а насправді – це і є пряма маніпуляція, реклама і пропаганда праці і думок Гітлера. Саме таку логіку має бути покладено в основу наукових досліджень в українській політологічній і геостратегічній думці. Адже узвичаєно особливо відповідно до вимог МОН до наукових робіт, маємо вивчати зарубіжний досвід, але лише в контексті того, як цей досвід сприятиме реалізації українських стратегічних національних інтересів, а також у більш широкому плані – геостратегії сучасної Української держави.

Тобто при формуванні теорії геостратегії важливо сформулювати чітко два блоки:

- 1) засади української школи геостратегії;
- 2) історія вчень українських мислителів про геостратегію.

Запропонована матриця з даного питання дозволяє підійти до розуміння корінь і відповідно практично підходити до формування і реалізації власної геостратегії без огляду на якісь політичні чи теоретичні концепції, які викладені в такій теорії, яка отримала назву „геополітика”, що здебільшого поширюється саме представниками цих двох непримиренних таборів.

Маємо знову ницість щодо справжньої української наукової геостратегічної думки. І все це, на жаль, з боку сучасних українських авторів. Тож, викорінення цього аналітичного та інтелектуального малоросійства передусім у головах інтелектуалів, **впровадження**

українського аналітичного стратегічного нарративу – є початковим шляхом щодо творення справжньої національної геостратегії сучасної Української держави.

Тому, чим більше наукових досліджень ми будемо присвячувати геополітиці, тим більше ми будемо марно намагатись примусити сліпого бачити або безногого бігати. Адже ми знову і знову тупцюватимемо на місці:

- прагнучи тиражувати чужі та деструктивні для розвитку українства ідеї;
- пропагувати чужі теоретичні концепції та когнітивні матриці, намагаючи відшукати місце для України в них;
- визнавати і маніфестувати факт необхідності постійного доведення нами права на існування перед вже „сталими” націями-державами;
- поширюючи месіанські ідеї богообраності тих чи інших сторін, розглядаючи вчення їхніх дослідників і ширячи в маси деструктивні нарративи;
- сліпо інтерпретувати концепції геополітики, які здебільшого побудовані на хибних парадигмах, неприйнятних і руйнівних у сучасних умовах;
- шукатимемо місця там, де всі місця уже давно і наперед заброньовані і зайняті...

Наше завдання розробити власну *метакогнітивну систему* і власну концепцію існування. Такою я пропоную визнавати і розробляти саме геостратегію, засади якої через покрокове дослідження геостратегічного дискурсу і дискурсивного аналізу, зв'язку зі стратегічними комунікаціями і формуванням стратегічного нарративу вже були здійснені у попередніх моїх статтях.

Ми не можемо постійно доводити очевидні речі в рамках заздалегідь немилостивих та нищих концепцій, шукати те, чого нема, бути флюгером, а головне доводити право на власне існування, адже в переважній більшості геополітичних концепцій, в такому праві Україні та і багатьом іншим країнам глашатаям та містечковим конструкторам, здебільшого народженим на зорі ХХ століття, просто відмовлено.

Підкреслюю, що маємо величезну національну спадщину саме геостратегічної думки.

Зокрема, наукові історичні витоки формування геостратегічного дискурсу і геостратегії як теорії, які я власно надбибував, стосуються імен та маститих праць таких постатей, як: С. Бандера, В. Габсбург, М. Грушевський, Д. Донцов, Ю. Липа, В. Липинський, В. Мартинець, М. Міхновський, О. Ольжич, З. Пеленський, П. Скоропадський, Я. Стецько, М. Сциборський, О. Теліга, П. Штепа та ін.

На неї маємо спиратись, враховувати, вивчати, водночас не сліпо втілювати і перетворювати політику на шараварщину, спираючись за влучним виразом П. Масляка „на менталітетну базу” [7].

Слід тверезо враховувати багато стратегічних помилок, які були допущені з:

- інспірованою нейтральністю [8];
- люстрацією державного апарату [9–11];
- демілітаризацією суб'єктів системи забезпечення національної безпеки [12–16];
- трансформацією корупції на системоутворюючий чинник функціонування системи державної влади.

Ці помилки саме стратегічного порядку, які будуть детально проаналізовані в моїх наступних публікаціях саме з позицій геостратегії: їхнього стратегічного впливу на досягнення стратегічних цілей держави. Але існують ще й багато інших тактичних питань, які також мають вирішені вже в рамках створених відповідних наукових шкіл, аналітичних та епістемологічних спільнот [17].

Саме ці, визначені мною вище помилки, призвели до стратегічного дисбалансу, порушення стратегічного паритету і безперешкодного формування стратегічних загроз дер-

жавності, які на даному етапі політичного та історичного розвитку не можуть бути вирішеними поза контекстом воєнних заходів і активних безпекових заходів, а в цілому про-активної системної безпекової політики, основним принципом функціонування якої має виступати **стратегічна адаптивність**.

Мир потрібен ДО війни. Під час війни потрібна перемога.

Так само, я можу висновувати і щодо **геополітики** в цілому: заснована на одвічному протистоянні телурократії та таласократії, і взагалі на принциповому циклічному протистоянні, аксіоматичній бінарності, яка вочевидь здебільшого послуговується різноманітними антагоністичними концепціями боротьби і знищення, а отже і деструктивності, **геополітика за своєю природою – антагоністична теорія політичної деструктивності**.

Відтак, нова геореальність і нова світобудова має відновити та відродити пошук адекватної когнітивної інтегральної системи знань для пізнання явищ оточуючої дійсності і головне – моделювання коеволюційних макросистем розвитку людства в умовах нестаціонарності.

Такою системою я пропоную визнати саме **геостратегію**, яку слід інтерпретувати у двох ключових іпостасях:

- 1) концептуальна система знань, теорія;
- 2) політико-безпекова і правова практика.

Формування геостратегії України передбачає поступове зменшення та остаточне нівелювання парадигмальної конфліктогенності геополітики, як наперед визначеної конфронтаційної науки щодо боротьби, війни, протистояння і панування, заснованого не на контролі над територією (власно семантика даного терміна), а саме пануванні, заснованому на смерті, нищоті, горесті і чисельних кривавих лихах, циклічності перервах державності окремих націй.

Улас Самчук відзначав: „Почувати себе людиною, почувати себе тим, як ще колись казали, першим творінням Найбільшого Творця, почувати себе свідомим у всіх своїх вчинках у поступованнях – ось основна заповідь людини-європейця” [18].

Більше того, безборонна інертність хліборобського субстрату має бути викорінена зі свідомості нової генерації українців, адже саме на нас лягає завдання щодо творення оновленої волелюбної і миролюбної, водночас сильної і розвиненої державної нації.

Євген Маланюк невблаганно констатував, що завдання духовного озброєння народу, „металізації” хліборобської психіки, завдання перебудови (отже й „нищення” дечого, хоч би воно було навіть „органічним вивітом віків”) стоїть нині перед нами у всій своїй історичній невблаганності. Бо на тім, власне, й полягає ціла справа, чи нарід наш залишиться в найближчій добі знову „субстратом”, чи таки зробить останнє зусилля й стане **нацією**. Адже Нація постає як динамічне переборення етносу – племені – люду, як заперечення племінної фізіологічності, як опанування етнічної стихії і одуховлення її. Нація – це невсипуща внутрішня „боротьба” сил, формотворчих і ідеотворчих, з інертною масою („більшістю!”) етносу [19].

Озброєння України відповідно до стандартів НАТО це лише один із кроків перемоги над ворогом. Цей крок є **стратегічним**, адже насправді озброєння сучасною технікою передбачає і навчання українського персоналу щодо ефективного її використання. А отже війна з Росією фактично вирішує декілька важливих тактичних завдань у воєнній сфері:

- 1) знищення значних арсеналів / складів застарілої радянської зброї;
- 2) знищення самої зброї;
- 3) постачання і особливо великих розмірах надсучасної зброї за стандартами НАТО;
- 4) навчання персоналу щодо ефективного оперування даною зброєю, організацію підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації щодо оперування сучасною зброєю;
- 5) оволодіння технікою і навичками ведення бою за стандартами НАТО.

Фактичне вирішення означених та низки інших тактичних завдань послугувало інструментом для вирішення **стратегічного завдання**: створення достатніх умов для забезпечення гарантованого рівня безпеки, непорушності конституційного ладу, територіальної цілісності шляхом членства в НАТО.

Членство в НАТО є запорукою безпеки України.

А це вже інше питання: як безпеку України будуть ідентифікувати інші країни у своїх хворих фантазіях.

Водночас окрім згаданого, з позицій інтеракціоністського підходу у геостратегії, важливо говорити і діяти, впливати і взаємодіяти у війні **одночасно із усіма учасниками війни**.

Іншими словами: потрібно розширити ареал впливу і перейти від одностороннього постачання зброї України до прямих воєнних дій щодо безпосередньо російського керівництва і ключових лідерів, політичних інститутів, які генерують агресивну політику, месіанські ідею на нацистські ідеї і впроваджують мілітарний дискурс на порядок денний міжнародної спільноти, посягаючи на загальнолюдські цінності.

Так, звичайно, персональні санкції є важливим інструментом цього процесу, однак дуже повільним. Адже їх дієвість і головне їхня часова ефективність буде увиразнена лише із часом, часом, за який будуть продовжувати гинути українські воїни, цивільні, буде знижувати український генофонд. Тобто санацій на даному етапі не достатньо: потрібні чітка та ефективна воєнна допомога і знищення ворога.

Росія становить загрозу глобальній безпеці, тож, щодо неї має бути вжито систему заходів, в тому числі і силових, з метою усунення небезпеки і можливостей в тому числі стратегічного потенціалу для їхнього відтворення у найближчій перспективі.

У даному аспекті наголошу на словах экс прем'єр-міністра Великої Британії *Бориса Джонсона*, який відзначив, що президента країни-агресора Володимира Путіна потрібно зупинити: „Якщо Путіна не зупинити в Україні, то він знайде нові цілі для своїх реваншистських атак. Ми захищаємо не якийсь абстрактний ідеал, а перший принцип мирного світу, який полягає в тому, що не можна допустити розчленування великих і могутніх країн, своїх сусідів, і якби це коли-небудь було дозволено, то жоден народ ніде не був би в безпеці” [20].

Висновки. Творення геостратегії Української держави стоїть нині перед нами у всій своїй історичній невблаганності.

Видержавлення і становлення політичної нації відбувається у нас на очах, ба більше – ми є творцями нової політичної нації, яка виборює своє право не лише на існування, а й право на державність, право на відновлення Української соборної незалежної держави.

Так, один із глашатаїв нескореного покоління, *О. Ольжич* влучно відзначив, що спільнота нації в українській духовості історично усвідомлюється не природничо, а духовно-містично в Ідеї Роду, саме з цього і родиться вся потуга Української держави та відродження. Провідною ідеєю українського народу від світанку віків є Ідея Слави – тобто беззглядна цінність героїчного повнення призначення людини. Це „іскати собі чти, а князю слави” – „Слово о полку Ігоревім”, це „Князем слава, і дружині – амінь!”. Це „як слави зажити”, „слави добувати”, „слава не вмере, не поляже” – “преславного Війська Запорозького” і „Славних Гетьманів”. Це, нарешті, коронна ідея Шевченкового духу й цілої новітньої української літератури – „Слава Україні”. Не диво, що вже від 1917 року стала вона гаслом націоналістичного руху [21-23].

Творення геостратегії сучасної Української держави дозволить покінути з віддавна законсервованим примітивізмом й інертністю, сформувати чітке розуміння про постійну динаміку як самого поняття „українська історична та політична державна нація”, так і різ-

номанітних стратегій її творення, які віддзеркалюватимуть більш менш напружені процеси, безперервного розвитку, внутрішньо діючі формотворчі сили.

Геополітика формує цивілізаційний вимір нації лише в якості форми, не за змістом. У ній враховуються здебільшого географічні фактори, яка визнаються домінантними, утім поза лаштунками наукових теорій лишаються питання націософії, націогенезу, сакрального ландшафту, гуманітарної аури нації.

Утім *геостратегія* виступає конкретним інтелектуальним простором та практичним інструментом формування засадничих змін державної нації причому на конкретно-історичному етапі розвитку саме інструментом *par excellence* для формування гуманістичної цивілізації. В рамках саме геостратегії виписуються і реалізуються біологічні сили нації, викарбовується державотворчість, мораль і стратегічна культура як одне з життєдайних першоджерел національної потуги. Геостратегія як політико-безпекова практика вписує в себе парадигми войовничості, але вони не є первинними, домінантними і ними послуговуються не заради реалізації будь-яких інтересів, а саме як іманентний чинник боронення власних інтересів не лише комунікаційними та дипломатичними засобами.

Завданням геостратегії є збереження державницької ідеології засобами стратегічних комунікацій і стратегічної правотворчості, на базі стратегічної культури (яка включає заповіт, традиції, покликання), формування умов для розвитку державної нації на ґрунті української національної свідомості, що є справою духовною і спіритуальною, а також вимовним увиразненням сили української нації, яка своє покликання спирає на безпосередньому відчутті благословенства, яке спочиває на українській національній індивідуальності та заложеної в ній динаміки.

Геостратегія сучасної Української держави є практикою провідництва й державництва не лише тому, що так наказує наш національний інтерес. Передусім тому, що за влучними словами *Володимира Мартинця* „факт занедбання української національно-державної традиції, легковаження державної організації для нації, брак державницького світогляду й у висліді державотворчих здібностей маємо до завдячування, коли не виключно, то перш усього – донедавній нашій ідеології” [24].

Геостратегія виступає природним відлунням *динаміки* розвитку нації як живого організму концепцією *суверенного мислення*. Вона дозволяє не загубитися у історичному вирії та темряві віків, симулякрах та різноманітних міфологемах, навпаки: акцентувати на тих історичних фактах, які творять сильну націю, яка сформувала власний геостратегічний простір.

Унормований геостратегічний дискурс дозволить відійти від злегковаження та обмеження:

- трипільськими глечиками **замість** акцентування на **гетьманських клейнодах**;
- ужитковими артефактами **замість** символів панування;
- дегенеративного замилювання **замість** волі до влади;
- пасивного очікування чудотворного перетворення наріду на націю **замість** прагнення до власного творення сильної державної нації.

Геостратегія – уторований переможний шлях української державної нації щодо творення власної Української соборної незалежної держави як повноправного суб'єкта міжнародних відносин у новому світовому порядку і архітектурі світової безпеки.

Список використаної літератури

1. Дністрянський М. С. Геополітика : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 436 с.

2. Мехен А. Роль морских сил в мировой истории. М., 2008.
3. Маккиндер Х. Географическая ось истории // Полис, 1995. № 4.
4. Бжезінський З. Україна у геостратегічному контексті. К., 2006.
5. Гольцов А. Геополітичний вимір стратегії Російської Федерації на пострадянському просторі : монографія. Київ : ЦНЛ, 2018. 392 с.
6. Кондратенко О. Гео економічний вимір гібридної війни Російської Федерації проти України // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. 2019. № 2(50). С. 12–19.
7. Масляк П. О. Менталітетна база геостратегії Росії й України: теорія і практика ХХІ ст. // Українознавство, 2022. Ч. 3.
8. Герасименко П. Небезпечний нейтралітет. Режим доступу: https://zaxid.net/nebezpechniy_neutralitet_n1541767
9. Турчин Я. Люстрація як засіб демократизації політичної системи України. Режим доступу: <http://lib.lp.edu.ua/handle/ntb/29698>
10. Шевчук С. Люстрація як ретроактивна справедливість: європейські стандарти захисту прав людини при переході до демократичного правління // Юридичний журнал. 2006. № 2. Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2140>
11. Лавриненко І. Якщо неправильно проводити люстрацію, вона переростає в репресії. Режим доступу: <http://www.judges.org.ua/dig4694.htm>
12. Зозуля І. В. Щодо демілітаризації органів внутрішніх справ // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2014. Випуск 29. Том 2. С. 59–63.
13. Садовський М. В. Правові механізми демілітаризації міністерства оборони України, як засіб оборонної реформи та елемент реформування сектору безпеки Юридичний вісник. 2021. № 3(60). С. 117–121.
14. Реформа української міліції: от планов к конкретным действиям. Режим доступу: <https://informer.od.ua/news/reforma-ukrainskoj-milicii-ot-planov-k-konkretnym-dejstviyam>
15. Юрганов А. У истоков деспотизма // Знание-сила. М., 1989. № 9. С. 22–27.; Клямкин И.М. Демилитаризация как историческая и культурная проблема: Доклад на семинаре «Куда ведет кризис культуры» в фонде «Либеральная миссия» // Куда ведет кризис культуры? Опыт междисциплинарных диалогов. М. : Новое изд-во, 2011. С. 261–306.
16. Чалий В. Нейтралітет для України – це пастка, адже ми на кордоні з рф. Режим доступу: <https://hromadske.radio/podcasts/ukraina-vholos/neutralitet-na-kordoni-z-rf-nichoho-ne-zabezpechuie-tse-pastka-chalyu>
17. Стафійчук В., Барабаш Ю. Транснаціональні корпорації як геостратегічні суб'єкти // Український географічний журнал. 2003. № 2. С. 21–29.
18. Самчук У. Нарід чи чернь? // Українське слово від 9 листопада 1941 року.
19. Маланюк Є. Наступ мікробів // Книга спостережень. Проза. Торонто : Гомін України, 1962. С. 129–135.
20. Агресія Путіна може вийти за межі України – Джонсон. Режим доступу: <https://dilo.net.ua/novyny/agresiya-putina-mozhe-vyjty-za-mezhi-ukrayiny-dzhonson/>
21. Ольжич О. Націоналістична культура. Режим доступу: <http://www.vatra.cc/nashi-klasyky/oleh-olzhych-natsionalistychna-kultura.html>
22. Ольжич О. Незнаному Воякові: Заповідане живим / Упоряд., післямова і приміт. Л. Череватенка. Київ : Фундація ім. О. Ольжича, 1994. 432 с.
23. Ольжич О. Цитаделя духа. Братислава, 1991. 239 с.; Ольжич О. Величність: Поезії й Поєми. Чикаго, 1969. 176 с.
24. Мартинєць В. Чи дбати нам про чистоту раси? / За зуби й пазурі нації. Париж : Видання Українського слова, 1937. С. 94–171.

GEOSTRATEGY OF THE MODERN UKRAINIAN STATE: FORMATION PRINCIPLES

Volodymyr Lipkan

*V.M. Koretsky Institute of state and law of National Academy of Sciences of Ukraine,
Department of political and legal problems of political science
Tryokhsviatitska str., 4, 01601, Kyiv, Ukraine*

The formation of a renewed geostrategic space occurs amidst the implementation of a non-linear paradigm. Modern scientific studies on the heuristic capacity of conceptual models of the struggle between Atlanticism and Neo-Eurasianism and the formation of an oligopolistic world for replacing the monopolar one have already exhausted their cognitive potential. Geopolitics, as an over-advertised theory, actually proved to be incapable of clearly and scientifically explaining and predicting specific parameters, forms, and methods of development and structure of the new world order based on structural factor modeling, methods of geopolitical conjuncture and national security science. The frailty of the numerous provisions of geopolitics was an effect of the dominant politically dangerous and destructive practice of spreading military discourse in international relations. Taking into account the above, there is a need to develop an innovative metacognitive system that would introduce a phenomenon of non-linear systems' promotion under unsteadiness, a strategic space of prosperity and happiness, and dissemination of a non-conflict paradigm based on humanism.

Solving these issues is possible within the framework of geostrategy – a theory which explains and formulates clear directions of political and safe practice to achieve prosperity in non-linear systems on the basis of co-evolution. The constructive difference of the author's metacognitive system is the perspective of prosperity, not of struggle, victory, and rivalry. By following and implementing the laws of dialectics, our society has mistakenly embarked on the path of permanent war, which will eventually lead to the end of the life of another version of humanoids. To make sense of the relevant idea, it is necessary to form such theoretical systems that explain how to live a happy life and not how to conquer, kill and destroy.

The principles of geostrategy are primarily a model of that sort of a system. I am aware that it is imperfect but different from geopolitics. Thus, the article also highlights the need to accumulate the doctrines of Ukrainian thinkers on geostrategy, natiosophy and natiogenesis. National geostrategy is not conceivable without the formulation of a national strategic narrative, including an analytical one. Consequently, there are now more questions and directions for research than answers and specific cases regarding the implementation of certain provisions. However, this article is a driver for further exploration of geostrategy, which is presented in two guises: 1) as a political theory; 2) as political-security and legal practice.

Key words: geostrategy, geostrategicon, geostrategic space, geostrategic landscape, strategic narrative, geostrategic discourse, geostrategy of the modern Ukrainian state, sovereign thinking, state nation.